

Andrejček.

Rožmanovemu Andrejčku in njegovemu bratcu so umrli v zgodnji mladosti starši. Imel je Andrejček komaj šest let, ko je postal sirota. Skrbno mamico je vzela ostra zima; a oče je leto nato v temni noči zašel v Savo in utonil.

To je bilo usodno za Andrejčka in njegovega bratca Jožeta. Dobila sta oskrbnika in se po očetovi smrti preselila iz očetove hiše med tuje ljudi. Tu se jima seveda ni godilo tako kot v domači hiši, dasiravno oskrbnik in njegova žena nista bila slaba. A bili so pri hiši tudi domači otroci — in mlada tujčka sta bila seveda pri delitvi jedil in drugih reči večkrat prikrajšana. Čim bolj sta rastla, tem bolj sta občutila to, zlasti Jožek, ki je bil starejši in je kazal več razuma kot Andrejček.

Pri Andrejčku so se namreč vedno jasneje kazali znaki slaboumnosti. Čisto pa je prišlo to na dan, ko je začel hoditi v šolo. Ostal je do zadnjega dneva v prvem razredu in prišel je iz šole tako nedolžen na duhu, kot je stopil noter prvi dan — in poleg tega je končal šolo še par let prej kot drugi njegovi vrstniki. Izmed teh so mu bili mnogi za to nevoščljivi, namreč tisti, ki jim šola iz umljivih razlogov ni ugajala.

Andrejček ni ostal več dolgo pri svojih rediteljih. Nekega lepega dne je nenadoma izginil. Zakaj in kam, ni nihče vedel. Naznanili so sicer to orožništvu, a sledu za njim ni našel nihče.

Po dolgem času se je šele izvedelo, da služi Andrejček nekje daleč na Gorenjskem. Zadeva se je zdela tedaj ljudem v redu, in nihče več se ni zmenil zanj. Brat Jože, ki je bil že starejši, je še pred Andrejčkom zapustil domačo vas in si poiskal kruha drugod.

Par njivic, ki so jih imeli Andrejčkovi in Jožetovi starši, je vzel v najem njiju rednik in nalagal denar v hranilnico.

Dolgo časa ni bilo tako nikakega sledu o dečkih. Šele, ko je izbruhnila svetovna vojna, so začeli

naštevati ljudje mladeniče in može, ki so bili nekdanj njihovi sovaščani, in ugibati, kje se nahajajo, so-li še živi in kako se jim godi.

Prišli so seveda tudi na Andrejčka in na njegovega brata Jožeta. O zadnjem so vedeli, da je bil že prej vojak in da je moral takoj prve dni pod orožje. Kmalu je prišla tudi vest, da je padel v Galiciji. O Andrejčku pa ni bilo glasu, dasiravno so se ga ljudje v pogovorih večkrat spomnili.

* * *

Angelsko nedeljo popoldne je sedela Jermanova mati, soseda Rožmanovim, pred svojo hišo in je nekaj brala iz Mohorjevih knjig. Tedaj se nekdo ustavi pred njo in jo ogovori:

»No, mati, ali me še poznate?«

Jermanka začudeno pogleda, a se ne more spomniti, kje bi bila že videla tega človeka. »Ne vem, če se ne motiš,« pravi, »jaz te prav nič ne poznam. Najbrž nisi prišel do prave hiše.«

»O do prave, do prave! Jaz sem Andrejček, saj veste, kolikokrat ste mi dali kruha, ko sem bil še majhen.«

»Andrejček! Oh, kdo bi si bil mislil! Kako si zrastel v tem času, odkar te nisem videla! A tega je že tudi dolgo — menda bo spomladi osem let.«

Sedaj se ga je ženica prav natanko spomnila. Saj je bil ravno tak kot v detinskih letih, samo zrastel je. Tolikokrat je mislila nanj, ker jo je njegova pokojna mati v svoji bolezni nešetokrat prosila, naj kot soseda včasih poskrbi za njena otroka v slučaju, da ona umre. To je Jermanka tudi storila, ko sta bila dečka še doma. Otroka sta vedno hodila za njo, in ona si je često odtrgala od svojih ust, da je razveselila siroti. Zelo se je torej začudila, ko je po tolikem času zopet zagledala Andrejčka pred seboj.

»Odkod pa prideš, Andrejček, in kaj je s teboj? Povej vendar!«

Andrejček pove: »Od vojakov grem; prav iz Judenburga. Poslali so me domov, pa nič ne vem, zakaj, in pripeljal sem se z železnico prav do sem.

Jutri grem pa peš nazaj h gospodarju, kjer sem bil prej, če me bo hotel še v službo. Kaj mislite, ali me bo tudi spodil, kot so me od vojakov?»

Jermanki se je zdelo čudno to govorjenje, a spomnila se je, da je bil Andrejček že v mladosti slaboumen.

»O, gospodar te bo gotovo rad vzel nazaj, ker je sedaj trda za delavce. Kako se ti je pa kaj godilo pri vojakih? Povej kaj, Andrejček.«

»Ni bilo slabo. Vsak dan sem imel meso in juho in precej kruha, samo nagajali so mi vsi. Časih še zvečer, ko bi bil rad zaspal, ni bilo miru. To mi je delo najhuje, drugače pa ni bilo nič hudega.«

»Kako, da so te poslali tako hitro nazaj?»

»Te ga pa ne vem. Mislim, da nas je že preveč.«

Jermanka je spoznala, da v Andrejčkovi glavi ni vse v redu in da so ga zato odpustili od vojakov.

»Ali si morda lačen?» ga vpraša čez nekaj časa.

»O lačen pa, lačen. V Judenburgu sem nazadnje jedel. Na železnici mi niso dali nič. Spomnil sem se, kolikokrat ste mi vi dali včasih kruha, in prišel sem naravnost do vas.«

Jermanki se je siromak zasmilil in dala mu je skledo kaše, ki jo je skuhalo zase za večerjo. Nalila je navrh še mleka in odrezala precejšen kos kruha.

»O, vi ste še vedno tako dobri, kot ste bili včasih,« reče Andrejček, ko zagleda toliko jedi pred seboj.

In jedel je s tako slastjo, da ga je Jermanka opazovala prav z zadovoljstvom. Kmalu je izginilo mleko iz sklede, pa ga je vprašala, če hoče še priliti. Andrejček je z veseljem pritrnil, in ženica je prilivala toliko časa, dokler je bilo kaj mleka v latvici.

»Bož vam plačaj, mati,« se je zahvaljeval Andrejček. »Tako dobrih ljudi še nisem našel na svetu kot ste vi,« je govoril s solzami v očeh.

Jermanka mu je dala tudi prenočišče, in ko se je zjutraj odpravljal nazaj k svojemu prejšnjemu gospodarju, še hlebček kruha na pot.

Dobro jutro!

Pozneje se je izvedelo, kako je prišel Andrejček od vojakov. Tam so kmalu spoznali, da nima popolnega razuma. Pripovedovali so med drugim, da ga je nekoč na neki vaji poslal častnik v prodajalno kupit salame. Andrejček, ki morda te besede še ni slišal ali jo je pa pozabil, je prinesel častniku — otep slame. Kmalu so ga poznali, da je revež, pri celem polku. Prišel je k zdravniški preiskavi, kjer so potrdili obče mnenje.

Tako se je vrnil siromak Andrejček nazaj k svoji živinici. In pri tej se počuti še najboljše.

Maksimov.

Igra je igra.

2. Kuharica.

»Oh, Anica, kaj sem jaz dobila za god!« Tako je nagovorila Kramarjeva Betka svojo prijateljico. »Pridi k nam, v nedeljo pridi, pa boš videla.«

»Če bodo le mama pustili.«

»O, saj bodo.«

Betka je dobila za god celo kuhinjo: majhno ognjišče, skledice, piskrce in sploh vse, kar se rabi v kuhinji. Zares lep dar! Kako ga je bila pa tudi Betka vesela! Vsakemu ga je razkazovala, vsakemu pripovedovala, kaj bo skuhala mami, pa atu, pa putkam, pa pinčetu in vsem drugim. Ko bo prišla Anica, to bo gledala svojo prijateljico, kako se že suče okrog ognjišča, pa kako prestavlja piskrce, kako zna mešati in to in ono. Anici mora skuhati pa res nekaj posebno dobrega. Drugim kuha nalašč, brez ognja, a ko pride Anica, takrat bo pa kuhala zares, Anica bo pa pomagala. Da bi že vendar enkrat prišla tista nedelja!

In prišla je. In tudi Anica je prišla v nedeljo popoldne.

»Anica, poglej!«

Z zanimanjem je ogledovala Anica lepo igračo. Kaj takega pa še ni videla. Betka ji hiti razkazovati